

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale prokuratora P. M.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 24 października 2024 r.

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

odwołania prokuratora P. M. z dnia 2 maja 2023 r. oraz odwołania jego obrońcy –
prokuratora J.S. z dnia 26 kwietnia 2023 r. na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego
przy Prokuratorze Generalnym z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt [...]

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 oraz art. 166 ustawy z dnia
28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (dalej: ustawy Prawo o prokuraturze)

postanowił:

- 1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.**

Na mocy wydanego przez Prokuratora Okręgowego w K., Zarządzenia nr [...] z dnia 26 kwietnia 2022 r., P. M. – prokurator Prokuratury Rejonowej w C. został zawieszony w czynnościach prokuratora. Po rozpoznaniu wniosku Prokuratora Okręgowego w K., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 13 czerwca 2022 r., sygn. akt [...] obniżył o 25% wysokość otrzymywanego przez niego wynagrodzenia. Postanowieniem z dnia 5 lipca 2022

r., sygn. akt [...] Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu dyscyplinarnego wszczęte zostało postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora P. M., w toku którego, postanowieniem z dnia 5 lipca 2022 r., zarzucono mu dopuszczenie się szeregu przewinień dyscyplinarnych.

Następnie, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], nie uwzględnił zażaleń obwinionego oraz jego obrońcy i utrzymał w mocy postanowienie o zawieszeniu w czynnościach.

W oparciu o kolejny wniosek Prokuratora Okręgowego w K. z dnia 22 września 2022 r., postanowieniem z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt [...] Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wszczęto następne postępowanie dyscyplinarne wobec prokuratora P. M., w przedmiocie kolejnych uchybień, które ujawniono w analizowanych aktach postępowań prowadzonych lub nadzorowanych przez niego. Do poprowadzenia postępowania dyscyplinarnego co do tychże uchybień, w dniu 5 stycznia 2023 r., Prokurator Generalny wyznaczył Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego.

Po rozpoznaniu wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, postanowieniem z dnia 24 października 2022 r., w sprawie o sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym przedłużył okres zawieszenia w czynnościach prokuratora P. M. do dnia 26 kwietnia 2023 r.

Kolejne postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte postanowieniem z dnia 20 lutego 2023 r., a następnie tego samego dnia, wydano wobec prokuratora P. M. postanowienie o przedstawieniu mu kolejnych 43 zarzutów z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze. Na mocy postanowienia z dnia 13 kwietnia 2023 r., opisane postępowania dyscyplinarne połączono do dalszego łącznego prowadzenia pod sygn. akt [...], a postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2023 r., zmieniono dotychczas wydane postanowienia i sformułowano wobec obwinionego prokuratora P. M. 86 zarzutów deliktów dyscyplinarnych z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze, tj. m.in. dopuszczenia się oczywistej i rażącej obrazy przepisów szczegółowo wymienionych w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów

dyscyplinarnych, a polegających na: niezłożeniu w terminie środków odwoławczych w postaci sprzeciwów od wyroków nakazowych, nienadania biegu zażaleniom pokrzywdzonych, niepodjęcia czynności mających na celu zapewnienie sprawnego i prawidłowego przebiegu prowadzonych przez niego postępowań, niepodjęcia koniecznych działań w sprawach z udziałem podejrzanego, niepodjęcia decyzji w sprawie szczegółowych opisanych w zarzutach wniosków, co doprowadziło do znacznej i zawinionej przewlekłości w rozpoznaniu spraw, niewydaniu koniecznych postanowień o przedłużeniu okresów trwania nadzorowanych przez niego postępowań przygotowawczych.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2023 r., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym przedłużył czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych P. M. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. na dalszy, niezbędny okres, tj. do dnia 26 października 2023 r.

Na wskazane postanowienie odwołanie złożył prokurator – P. M., który sformułował zarzuty obrazy: art. 96 § 1 i § 2 k.p.k., poprzez niezawiadomienie obwinionego oraz jego obrońcy o terminie posiedzenia w przedmiocie dalszego zawieszenia w czynnościach prokuratora, a ponadto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu istnienia podstaw do przedłużenia zawieszenia obwinionego w czynnościach prokuratora. W konsekwencji wyżej podniesionych zarzutów, odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Ponadto, na ww. postanowienie odwołanie złożył również jego obrońca – prokurator J. S., który sformułował zarzuty obrazy: art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze, poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek pozwalający na przedłużenie okresu zawieszenia obwinionego w czynnościach służbowych do dnia 26 października 2023 r., a ponadto zarzut obrazy art. 96 § 1 i § 2 k.p.k., poprzez niezawiadomienie obwinionego i obrońcy obwinionego o terminie posiedzenia w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych na dalszy czas oznaczony. W konsekwencji wyżej podniesionych zarzutów, odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez nieuwzględnienie wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora

Generalnego dla [...] okręgu regionalnego w sprawie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych P. M. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. na dalszy niezbędny okres, tj. do dnia 26 października 2023 r., względnie uchylenie postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, sygn. akt [...] w sprawie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych P. M. – prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. na dalszy niezbędny okres, tj. do dnia 26 października 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołania obwinionego prokuratora P. M. i jego obrońcy - prokuratora J. S. nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 150 § 5 ustawy Prawo o prokuraturze od postanowienia sądu dyscyplinarnego o przedłużeniu zawieszenia prokuratora w czynnościach przysługuje odwołanie. Wedle przepisu art. 150 § 1 wspomnianej ustawy, prokurator może być zawieszony w czynnościach na okres do 6 miesięcy, jeżeli z uwagi na charakter przewinienia dyscyplinarnego konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków. Zgodnie natomiast z przepisem art. 150 § 3 wspomnianej ustawy, zawieszenie prokuratora w czynnościach, w uzasadnionych przypadkach, może być przedłużone na wniosek rzecznika dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny na dalszy, niezbędny okres. Zatem jednym z podstawowych obowiązków sądu odwoławczego jest stwierdzenie, czy w danym stanie faktycznym wystąpiła przesłanka uzasadnionego przypadku, która wpływałaby na konieczność dalszego przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych.

Przenosząc treść powyższych rozważań na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu Najwyższego nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut podniesiony przez obrońcę obwinionego, a dotyczący obrazy przepisu prawa materialnego, tj. art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze. Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym zasadnie przyjął, że wobec prokuratora P. M. zachodzi uzasadniony przypadek przemawiający za przedłużeniem zawieszenia go w czynnościach na dalszy, niezbędny okres. Ustawowa przesłanka uzasadnionego przypadku, opisana w art. 150 § 3 ustawy

Prawo o prokuraturze, usprawiedliwiająca przedłużenie zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych, występuje w każdej sytuacji, w której prokurator jest podejrzany o popełnienie przestępstwa, a przynajmniej takiego przewinienia dyscyplinarnego, którego dokonanie poważnie naraziłoby na szwank wizerunek urzędu prokuratorskiego. Zdaniem Sądu Najwyższego, powyższa definicja ma zastosowanie w niniejszym postępowaniu.

Zgromadzone w niniejszej sprawie materiały wskazują bowiem, że postępowanie dyscyplinarne nie zostało zakończone, zaś waga i znaczna ilość (86) przewinień dyscyplinarnych uzasadnia w pełni wystąpienie w sprawie przesłanki uzasadnionego przypadku, o której mowa w art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze. Nie ma zatem racji skarżący, który w treści swojego odwołania umniejsza charakter zarzucanych obwinionemu prokuratorowi czynów. Jak słusznie podkreślił w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 kwietnia 2023 r., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, zarzucone prokuratorowi P. M. delikty dyscyplinarne jednoznacznie wskazują na jakość wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Liczne zaniechania, lekceważenie poleceń przełożonych, rażące bezczynności w nadzorowanych postępowaniach karnych przemawiają za koniecznością dalszego odsunięcia prokuratora od wykonywania obowiązków prokuratora poprzez przedłużenie zawieszenia w wykonywaniu czynności. Ponadto, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuraturze Generalnym zauważył, iż w dwóch postępowaniach z referatu prokuratora P. M., Sąd Okręgowy w K. stwierdził przewlekłość postępowania i naruszenie praw stron.

Chybiony jest również zarzut błędu w ustaleniach faktycznych podniesiony przez prokuratora P. M. W niniejszej sprawie nie ustały przyczyny uzasadniające konieczność przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach. Mając na uwadze wagę zarzucanych obwinionemu przewinień dyscyplinarnych oraz fakt, że postępowanie dyscyplinarne nie zostało zakończone, zasadnym jest utrzymanie w mocy postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 24 kwietnia 2023 r.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także zarzut wskazany przez obu skarżących, a dotyczący obrazy przepisów postępowania, tj. art. 96 § 1 i § 2 k.p.k., poprzez niezawiadomienie obwinionego i jego obrońcy o terminie posiedzenia

w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych na dalszy czas oznaczony.

W doktrynie wyraźnie podnosi się, że kwestie uczestnictwa w posiedzeniach normuje art. 96 k.p.k., z którego w związku z art. 117 k.p.k., można wyprowadzić ogólną tezę, że uprawnionego należy zawiadomić o posiedzeniu wówczas, gdy przepis przewiduje prawo jego uczestnictwa. W tych zaś przypadkach gdy zezwala na udział uprawnionego, jeżeli się stawi, nie jest niezbędne zawiadamianie o terminie i miejscu czynności. Jako przykłady przyznania uprawnienia do wzięcia udziału w czynności procesowej, można wskazać: art. 316 k.p.k.: "należy (...) dopuścić do udziału"; art. 315 k.p.k.: "nie można odmówić prawa wzięcia udziału"; art. 185a § 2 k.p.k.: "(...) mają prawo wziąć udział (por. M. Kurowski, Komentarz aktualizowany do art. 117 Kodeksu postępowania karnego, pkt 3 (w:) D. Świecki (red.), B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, Lex/el., 2024). Zgodnie z obecnym kształtem przepisu art. 96 k.p.k., strony mogą uczestniczyć w posiedzeniach, jeżeli wykażą swój interes prawny oraz jeśli przepis szczególny dopuszcza taką możliwość, a ich obecność nie jest obowiązkowa. W sytuacji kiedy przepis ustawy nie uprawnia do uczestnictwa w posiedzeniu, a uczestnictwo wynika jedynie ze stawiennictwa (vide: art. 96 § 2 k.p.k.), nie jest niezbędne informowanie stron oraz innych podmiotów o miejscu, czasie i przedmiocie posiedzenia co obecnie wprost stanowi § 2 rzeczonego artykułu (por. M. Kurowski, Komentarz aktualizowany do art. 96 Kodeksu postępowania karnego, pkt 2, 5 (w:) D. Świecki (red.), B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, Lex/el., 2024).

Przypomnieć należy, że na posiedzeniu przed Sądem Dyscyplinarnym przy Prokuratorze Generalnym nie przeprowadza się postępowania dowodowego i z uwagi na sposób procedowania w tego rodzaju sprawach, udział stron w posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach nie jest konieczny. Brak jest przepisu szczególnego ustawy Prawo o prokuraturze bądź procedury karnej stosowanej odpowiednio na zasadzie art. 171 pkt 1 tej ustawy, który przewidywałby istnienie takiego obowiązku lub uprawnienia. Obwiniony nie był uprawniony na podstawie odrębnego przepisu do wzięcia udziału w posiedzeniu

w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych. Możliwość wzięcia w nim udziału jest przewidziana wyłącznie w przypadku, gdyby obwiniony stawiał się na posiedzeniu. Na marginesie należy zauważyć, że przepisy art. 117 § 1 i 2 k.p.k. i art. 339 § 5 k.p.k., nie wprowadzają obowiązku zawiadamiania stron o posiedzeniu w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach na dalszy niezbędny okres. Strony postępowania mają możliwość wzięcia udziału w powyższym posiedzeniu, jeżeli stosownie do treści stosowanego odpowiednio przepisu art. 96 § 1 i 2 k.p.k., stawiają się na nim. Sąd Najwyższy podzielił w tym zakresie ugruntowany w piśmiennictwie pogląd wskazujący, że jeżeli ustawa nie określa udziału stron w posiedzeniu, mają one prawo do udziału w nim, gdy się na nim stawiają; strony powinny zatem same dowiedzieć się o terminie i miejscu posiedzenia; w takich wypadkach stron nie zawiadamia się o posiedzeniu, a ich niestawiennictwo nie tamuje przeprowadzenia posiedzenia (zob. J. Skorupka (w:) R. Stefański (red.), S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, Warszawa 2017, s. 1072; por. także: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 maja 2015 r., SNO 28/15; z dnia 26 stycznia 2021 r., II DO 86/20; z dnia 11 lutego 2021 r., II DO 128/20; z dnia 28 kwietnia 2021 r., II DO 13/21).

W ocenie Sądu Najwyższego zaskarżone orzeczenie w przedmiocie dalszego zawieszenia prokuratora w czynnościach odpowiada prawu. Zasadnie wskazuje się w literaturze przedmiotu, iż zawieszenie w czynnościach spełnia różne funkcje. Po pierwsze, chroni autorytet prokuratury, a także dalej jeszcze idący interes publiczny przed szkodami, jakie mogłoby spowodować pełnienie funkcji prokuratorskich przez obwinionego. Po wtóre, odgrywa doniosłą rolę wychowawczą, będąc moralnym przeżyciem zarówno dla obwinionego, jak i dla jego współpracowników (por. A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, WK 2017).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji, kosztami postępowania odwoławczego obciążając przy tym Skarb Państwa.

[M. T.]

[ał]

Tomasz Demendecki Maria Szczepaniec Arkadiusz Sopata